



Nacionalni centar  
za vanjsko vrednovanje  
obrazovanja

Identifikacijska  
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

# ETIKA

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE  
šk. god. 2022./2023.

Ispitna knjižica 2


---

ETI.50.HR.R.K2.12



49209

## Način ispravljanja pogrešaka na listu za čistopis:

<del>(Matura)</del>	državna matura	
↑	↑	↑
Precrtan pogrešan odgovor u zagradama	Točan odgovor	Paraf (skraćeni potpis)

---

---

## OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

Zadaci se nalaze u dvjema ispitnim knjižicama. Redoslijed rješavanja birajte sami.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ovaj dio ispita sastoji se od zadatka eseja. Esej napišite slijedeći priloženu uputu i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

**Esej obvezno napišite na list za čistopis u ovoj ispitnoj knjižici.**

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 3 prazne.

## Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

### Tema eseja: **Tehnologija i razvoj čovjeka**

Jedna od raširenih zabluda jest da je ono „prirodno” nužno dobro za nas, dok je „sintetičko”, „umjetno” ili „tehnoško” velika opasnost. Tehnologija nam je omogućila da ograničimo mnoge opasnosti kojima nas je priroda prethodno izlagala. A kad to ne uspijemo, kad se nesreće i prirodne katastrofe i dalje događaju, sve se češće tvrdi da se one u krajnjoj instanci moraju objasniti upućivanjem na ljudske zahvate u prirodi. Tada se moramo prisjetiti koliko je mnogo katastrofa zapravo spriječeno ljudskom intervencijom u prirodi. Uz to, trebali bismo se sjetiti da su „stare” opasnosti uglavnom nanijele veću štetu od „novih”.

Tehnologija se često predstavlja kao nešto što je strano ljudima. Ali u stvarnosti je tehnologija možda najljudskija stvar koju možemo zamisliti. Bez tehnologije ne bismo mogli postojati kao vrsta bića kakva jesmo. Prepušteni našim čisto životinjskim svojstvima, već bismo odavno podlegli. Možemo reći da je tehnologija omogućila čovjeku rast. Ili dovedeno do krajnosti: čovjek nije izmislio tehnologiju, već je prije tehnologija izmislila čovjeka. Taj „prirodni” čovjek – ako pod tim podrazumijevamo ne-tehnoškog čovjeka – nikada nije postojao i nikada neće postojati. Tehnologija koju su razvili naši daleki preci, na primjer, kamena sjekira, omogućila je oslobađanje od dominacije prirode, a to je zauzvrat omogućilo evoluciju bićima poput nas. Tehnologija je oslobodila resurse za razvoj većeg mozga i, ne manje važno, jezika. Zbog toga postoji nešto temeljno pogrešno kada se tehnologija predstavlja kao nešto neljudsko – naprotiv, čovjek je uvijek ovisio o tehnologiji da bi bio čovjek. Tehnologija prožima svaki aspekt našeg života.

U određenom smislu, čovjek je uvijek kasnio u odnosu na tehnologiju, i to zato što tehnologija otvara nove mogućnosti za ono što može biti ljudsko. Tehnologiju ne čine pomoćna sredstva koja ne utječu na nas. Ona radije mijenjaju našu praksu, a time i nas. Tehnologija stvara neku vrstu „druge prirode” i ona mijenja percepciju svijeta i način života. Ona nam omogućuje da prebrodimo mnoga ograničenja koja nam je priroda nametnula, na primjer tako što u ovome trenutku možemo komunicirati jedni s drugima na velikim udaljenostima. Problem je u tome što to uvelike znači zamjenu jedne ovisnosti drugom, oslobađanje ovisnosti o prirodi kako bismo pali pod moć tehnologije.

Uvijek kasnimo i u tom smislu nikada nismo u stanju sagledati sve posljedice nove tehnologije. Tehnologija se razvijala brže od kulture. Odavno je iza nas faza u kojoj smo mogli slijediti tehniku. Opterećeni smo sve većim zaostajanjem u razumijevanju. Tu je spoznaju teško prihvatiti jer to

znači da smo izloženi svijetu oko sebe koji će uvijek sadržavati nešto nepredvidivo. Spoznaja da se nepredvidivo ne može ukloniti u sukobu je s osnovnim razumijevanjem društva rizika, naime da bi postojanje trebalo biti moguće pretvoriti u potpuno kontrolirani objekt. Tada nema mjesta nesreći – jedna nesreća nije ništa drugo do zanemareni ili pogrešno procijenjeni rizik.

U „društvu rizika” svijest građana o riziku ne temelji se samo na vlastitim iskustvima i rabljenim informacijama, već i na „ne-iskustvima iz druge ruke”. Odnosno, svijest o riziku ne temelji se samo na onome što se nekome stvarno dogodilo, već jednako tako i na idejama o tome što mu se može dogoditi. Građani u društvu rizika žive svoj život s vrstom straha kao pogleda na svijet. Društvo rizika je kultura straha.

Lars Svendsen, *Filozofija straha*

## Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „tehnologija”, „prirodni čovjek”, „druga priroda”, „društvo rizika” i „strah kao pogled na svijet”.

1. Objasnite na koji je način prema autoru teksta „tehnologija izmislila čovjeka”.
2. Navedite argumente kojima se u tekstu daje prednost „umjetnomu”, tj. „tehnoškomu” pred „prirodnim”, kao i argumente prema kojima tehnologija može ugroziti prirodnost čovjeka.
3. Objasnite na čemu se u tekstu temelji strah od razvoja tehnologije.

## Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. primjene tehnologije koja je spriječila velike katastrofe u prirodi potencijalno pogubne za opstanak čovječanstva
2. upotrebe tehnologije koja dovodi u pitanje opstanak ljudske vrste.











Prazna Stranica

Prazna stranica

Prazna stranica